

Cuprins

Listă de abrevieri	13
Metodologia elaborării lucrării și utilitatea practică a acesteia	17
INTRODUCERE	23
Capitolul 1. Evoluția principiilor care reglementează statutul spațiului extraatmosferic și al corpurilor cerești	31
1.1. Primele teorii și concepte juridice referitoare la spațiul extraatmosferic	31
1.2. Evoluția teoriei juridice a spațiului extraatmosferic după primul zbor spațial.....	35
1.2.1. Importanța Anului Geofizic Internațional pentru dezvoltările ulterioare în dreptul spațial.....	35
1.2.2. De la lansarea Sputnik 1 la primele principii de drept spațial	39
1.3. Încheierea Tratatului Spațial și semnificația acestuia	42
1.4. Necesitatea dezvoltării prevederilor Tratatului Spațial și formarea <i>corpus juris spatialis</i>	47
1.5. Alte instrumente care completează statutul spațiului extraatmosferic și al corpurilor cerești	54
1.5.1. Declarațiile de principii și aportul lor la baza normativă universală de drept spațial	55
1.5.2. Relevanța altor dezvoltări legislative internaționale pentru statutul spațiului extraatmosferic și al corpurilor cerești	58
1.5.3. Rolul legislațiilor naționale cu privire la statutul spațiului extraatmosferic și efectele acestora	68
1.6. Rolul cutumei în definirea statutului spațiului extraatmosferic și al corpurilor cerești.....	71
1.7. Domeniul de aplicare <i>rationae loci</i> al normelor și principiilor în domeniu	78
1.7.1. Problema delimitării spațiului extraatmosferic de spațiul aerian ...	78
1.7.1.1. Rolul legislațiilor naționale în problema delimitării spațiului cosmic de spațiul aerian.....	85

1.7.2. Orbitale Pământului și importanța lor juridică pentru problema delimitării	88
1.7.3. Ce este spațiul extraatmosferic? Care este statutul juridic al acestuia?	92
1.8. Concluzii	96

Capitolul 2. In medias res – explorarea și utilizarea spațiului extraatmosferic și regimul juridic al acestora	99
2.1. Conceptele de explorare și utilizare a spațiului extraatmosferic și a corpurilor cerești. Conceptul de exploatare a resurselor naturale ale acestora	101
2.2. Raționamentul clasificării principiilor explorării și utilizării spațiului extraatmosferic în generale și speciale.....	103
2.3. Principiile generale ale dreptului spațial și aplicabilitatea acestora.....	106
2.3.1. Utilizarea spațiului extraatmosferic în interesul întregii omeniri... 106	
2.3.1.1. Conținutul noțiunilor de „bine” și „interes” al tuturor statelor	107
2.3.1.2. Înțelesul juridic al noțiunii de „apanaj al întregii omeniri” ...	110
2.3.2. Libertatea de explorare și utilizare	113
2.3.2.1. O libertate-standard, ubicuuă, dar nu absolută	116
2.3.3. Neaproprierea națională	119
2.3.3.1. Anatema proprietății fără suveranitate în spațiul extraatmosferic și pe corpurile cerești	122
2.3.4. Cooperarea internațională și asistența reciprocă	125
2.3.5. Utilizarea spațiului extraatmosferic și a corpurilor cerești în scopuri pașnice	128
2.3.5.1. Prevederea utilizării spațiului extraatmosferic în scopuri pașnice în tratatele din <i>corpus juris spatialis</i>	130
2.3.5.2. Principiul nerecurgerii la forță și semnificația sa pentru statutul spațiului extraatmosferic și al corpurilor cerești.....	132
2.3.5.3. Implicațiile juridice ale utilizării spațiului extraatmosferic în scopuri pașnice	134
2.3.5.3.1. Este principiul utilizării spațiului extraatmosferic în scopuri exclusiv pașnice o normă de jus cogens?	134
2.3.5.3.2. Problema legalității armelor convenționale în spațiul extraatmosferic	136
2.3.5.4. Spațiul extraatmosferic este parțial demilitarizat, denuclearizat și, dezirabil, neutralizat	138
2.4. Principiile speciale ale dreptului spațial și aplicabilitatea acestora... 140	
2.4.1. Ce este un obiect spațial?	141
2.4.2. Înmatricularea, jurisdicția și controlul asupra obiectelor spațiale... 144	

2.4.3. Răspunderea internațională pentru daunele cauzate de obiecte spațiale	150
2.4.3.1. Reflecții cu privire la noțiunea de <i>stat de lansare</i> și implicațiile acesteia.....	152
2.4.3.2. Mecanismul răspunderii de drept internațional spațial.....	155
2.4.3.2.1 <i>Noțiunea de daună în dreptul spațial</i>	155
2.4.3.2.2 <i>Domeniul de aplicare al răspunderii de drept spațial</i>	158
2.4.3.2.3 <i>Modalități operaționale de invocare a drepturilor la despăgubire</i>	159
2.4.4. Statutul juridic al astronautilor și al obiectelor spațiale la reîntoarcerea pe Pământ sau de la Apollo 1 la Expediția 36	161
2.4.5. Statutul juridic al teledetecției și al telecomunicações directe prin satelit.....	165
2.4.5.1. Teledetecția.....	165
2.4.5.2. Telecomunicações directe prin satelit	170
2.4.6. Problema utilizării surselor de energie nucleară în spațiu (NPS) ...	176
2.5. Concluzii	180

Capitolul 3. Posibilitatea completării sistemului principal

de drept spațial cu noi reguli și principii	182
3.1. Problema soluționării pașnice a disputelor în dreptul spațial, în lumina unor noi dezvoltări	182
3.1.1. Evaluarea mecanismelor existente de soluționare pașnică a diferendelor în dreptul internațional spațial	183
3.1.2. Implicațiile Regulilor Opționale de Arbitraj ale CPA cu privire la disputele legate de activități spațiale	186
3.2. Problema protecției mediului extraatmosferic	188
3.2.1. Dreptul internațional spațial din perspectivă de mediu	190
3.2.2. Surse de efecte adverse asupra mediului extraterestru și implicațiile juridice ale acestora	195
3.2.2.1. Deșeurile spațiale (<i>space debris</i>).....	195
3.2.2.2. Contaminarea nucleară	200
3.2.2.3. Sateliții cu energie solară (SPS)	201
3.2.2.4. Contaminarea exobiologică	202
3.2.2.5. Alte surse de contaminare	204
3.2.3. Aplicabilitatea normelor și principiilor de drept al mediului cu privire la statutul spațiului extraatmosferic și al corpurilor cerești ...	204
3.3. Spațiul extraatmosferic și utilizarea sa durabilă.....	210
3.4. Concluzii	216

Capitolul 4. Regimul juridic al lunii și al celorlalte corpuri cerești, cu privire specială asupra problemei unui potențial regim internațional de exploatare a resurselor acestora.....	219
4.1. De la Tratatul Spațial la Acordul privind Luna.....	220
4.2. Reglementarea actuală a regimului juridic al Lunii și al celorlalte corpuri cerești	222
4.3. Conceptul de patrimoniu comun al omenirii – element esențial al regimului juridic al corpurilor cerești și al resurselor acestora	223
4.4. Elementele componente ale regimului juridic al Lunii și al celorlalte corpuri cerești	224
4.4.1. Domeniul de aplicare a Acordului din 1979.....	224
4.4.2. Principiul libertății în explorarea și utilizarea Lunii și a celorlalte corpuri cerești și limitele acestuia	225
4.4.2.1. Conținutul principiului libertății explorării și utilizării Lunii și a corpurilor cerești	225
4.4.2.1.1. <i>Dreptul de liber acces și de liberă explorare a Lunii și a celorlalte corpuri cerești</i>	225
4.4.2.1.2. <i>Dreptul de liberă utilizare a Lunii și a celorlalte corpuri cerești</i>	226
4.4.2.2. Limitele libertății de explorare, utilizare și de perspectivă exploatare a Lunii și a celorlalte corpuri cerești.....	227
4.4.2.2.1. <i>Neaproprierea națională</i>	227
4.4.2.2.2. <i>Utilizarea în scopuri pașnice a Lunii și a celorlalte corpuri cerești</i>	228
4.4.2.2.3. <i>Utilizarea Lunii și a celorlalte corpuri cerești în interesul întregii omeniri</i>	230
4.4.2.2.4. <i>Obligația de protecție a mediului Lunii și al celorlalte corpuri cerești</i>	231
4.4.2.3. Raporturile dintre state în explorarea și utilizarea Lunii și a celorlalte corpuri cerești.....	232
4.4.2.3.1. <i>Cooperarea dintre state</i>	232
4.4.2.3.2. <i>Asistența reciprocă</i>	234
4.4.2.3.3. <i>Modalitatea de rezolvare pașnică a diferendelor</i>	235
4.4.2.3.4. <i>Răspunderea internațională a statelor pentru daune cauzate în explorarea, utilizarea și în perspectiva exploatare a Lunii și a celorlalte corpuri cerești</i>	235
4.5. Spre un regim internațional de exploatare a resurselor Lunii și ale celorlalte corpuri cerești	236
4.5.1. Reflecții în lumina principiului neaproprierii naționale	237
4.5.2. Ce sunt resursele naturale ale corpurilor cerești?	241
4.5.3. Semnificația noțiunii de regim internațional de exploatare.....	244

4.5.4. Comparație cu alte modele de regimuri internaționale de exploatare, existente în dreptul internațional spațial	245
4.6. Stadiul actual al reglementărilor cu privire la Lună și la celelalte corpuri cerești, precum și la resursele acestora	246
4.6.1. Nepunerea în aplicare a dispozițiilor privitoare la revizuirea Acordului din 1979	246
4.6.2. Consecințele ratificării reduse a Acordului din 1979	247
4.6.3. Perspectiva unor dezvoltări noi cu privire la regimul juridic al Lunii și al corpurilor cerești	250
4.7. Concluzii	251

Capitolul 5. De la internaționalizarea spațiului extraatmosferic

la „naționalizarea” sa	253
5.1. Considerații preliminare și delimitări conceptuale	253
5.1.1. Relația dintre internaționalizarea și „naționalizarea” spațiului extraatmosferic	255
5.2. Conținutul juridic al „naționalizării” spațiului extraatmosferic	257
5.2.1. Stadiul actual al regimului juridic internaționalizat al spațiului extraatmosferic	257
5.2.2. Comercializarea spațiului extraatmosferic – primul atribut al „naționalizării” sale	260
5.2.2.1. Noțiunea de stat de lansare ca bază legală a activității de <i>spin-in</i>	261
5.2.2.2. Noțiunile de „stat responsabil” (<i>state concerned</i>) și „stat răspunzător” (<i>appropriate state</i>) și implicațiile acestora	262
5.2.2.3. Înmatricularea, jurisdicția și controlul – modalitate de implicare a statelor în activități spațiale comerciale	263
5.2.2.4. Miza legării statelor de activitățile spațiale comerciale	264
5.2.2.5. Aplicarea <i>rationae personae</i> a legislațiilor naționale din domeniul spațial	265
5.2.2.6. Stația Spațială Internațională – un exemplu de <i>naționalizare</i> ?	267
5.2.3. Problema militarizării spațiului extraatmosferic și dominația spațială	269
5.2.3.1. Ambiguitatea noțiunii de „scopuri pașnice” din Tratatul Spațial	269
5.2.3.2. Realitatea tehnologiei de construcție a armelor spațiale	270
5.2.3.3. Autoapărarea în spațiu – argument pentru dominația spațială?	270
5.3. Reflecții și evoluții noi cu privire la problema „naționalizării” spațiului extraatmosferic	271
5.3.1. Dezvoltări în cadrul UNIDROIT	271

5.3.2. Abordarea UE față de dreptul spațial și politicile spațiale – model de <i>naționalizare</i> ?	272
5.3.3. Managementul traficului spațial și implicațiile sale juridice la problema „naționalizării”	281
5.3.4. Viitorul transporturilor spațiale – parteneriat public-privat	285
5.4. Concluzii	286
Capitolul 6. Necesitatea elaborării unui regim juridic care să gverneze noile probleme ale dreptului spațial	289
6.1. Importanța elaborării unor reguli juridice privind obiectele din apropierea Pământului (NEO)	289
6.1.1. Meteorii și asteroizi	290
6.1.2. Cometele	291
6.1.3. Efectele activităților NEO și implicațiile lor juridice	291
6.1.3.1. Efecte <i>in situ</i> și riscul global al activității NEO	291
6.1.3.2. O mare lacună – nereglementarea internațională a acțiunii NEO	293
6.1.3.3. Jocul aplicării în spațiu și timp a tratatelor internaționale pe domenii	294
6.1.3.4. Stadiul adoptării de legislație națională în domeniul NEO	295
6.1.4. Posibilitatea devierii traiectoriei NEO și implicațiile juridice ale acesteia	296
6.1.5. NEO – potențiale resurse pentru industrializarea spațiului extraatmosferic	299
6.1.6. Problematika NEO – componentă a cooperării internaționale	301
6.2. Provocările juridice ale viitorului transporturilor spațiale: turism spațial, zboruri suborbitale, avioane aerospațiale ori zboruri hipersonice	304
6.2.1. Zborurile spațiale comerciale în lumina tratatelor din <i>corpusul</i> dreptului spațial	305
6.2.2. Statutul juridic al vehiculului spațial în zborurile comerciale suborbitale sau de turism spațial	306
6.2.3. Probleme de autorizare, înregistrare și răspundere în zborurile suborbitale sau în zborurile de turism spațial	310
6.2.4. Probleme juridice cu privire la operarea avioanelor aerospațiale	314
6.2.5. Statutul pasagerilor zborurilor spațiale comerciale: pot fi aceștia considerați astronauți?	316
6.3. Posibila prezență cibernetică în spațiul extraatmosferic și implicațiile sale juridice	320
6.4. Ce reguli juridice ar putea guverna un eventual contact al omenirii cu o formă de inteligență extraterestră?	323
6.5. Concluzii	325

CONCLUZII	327
Anexa 1	
Primul satelit de recunoaștere al SUA (Discoverer/Corona)	335
Anexa 2	
Lista statelor care au adoptat legislație națională în domeniul spațial – 2014	336
Anexa 3	
Punctele Lagrange	341
Anexa 4	
Vehiculul spațial LCROSS la separarea de Sonda Centaur	342
Anexa 5	
Posibil prototip de armă cinetică de bombardament (ODIN Orbital Kinetic)	343
Anexa 6	
Astronaut în timpul unei activități extravehiculare (EVA)	344
Anexa 7 (A)	
Teledetecția prin satelit	345
Anexa 7 (B)	
Aplicații ale teledetecției – <i>GOOGLE Earth</i> , <i>GOOGLE Maps</i>	346
Anexa 8	
Utilizarea datelor obținute prin teledetecție în curți și tribunale internaționale	347
Anexa 9	
Planeta Saturn	354
Anexa 10	
Centura de deșeuri spațiale din jurul Pământului	355
Anexa 11 (A)	
Modalitatea de recepție, conversie și transmisie a energiei solare prin intermediul SPS	356
Anexa 11 (B)	
Potențiale utilizări ale energiei solare în viitor (Skylon Laser Boost)	357
Anexa 12	
Imaginea obiectului spațial Luna 2	358

Anexa 13	
Posibil prototip al unei viitoare stații miniere lunare	359
Anexa 14	
Stația spațială internațională	360
Anexa 15	
Obiectele din apropierea Pământului – clasificare.....	361
Anexa 16 (A)	
Metode propuse pentru devierea asteroizilor	362
Anexa 16 (B)	
Sonda <i>Deep Impact</i> la contactul cu cometa Temple 1	363
Anexa 17	
Imaginea prototipului avionului spațial Xs-1 / Darpa.....	364
Bibliografie	365
I. Tratatate, monografii, cursuri	365
II. Studii și articole.....	368
III. Tratatate internaționale	380
IV. Rezoluții, decizii, documente internaționale.....	382
V. Alte publicații și rapoarte	383
VI. Surse bibliografice online	385